

Oponentský posudek na diplomovou práci

Název práce: *Interpretace, popis a péče o fotografický fond státního hradu Grabštejn* (2016)

Autorka práce: Bc. Barbara Gajewská

Vedoucí práce: Mgr. Libor Jůn, Ph.D.

Oponentka: Mgr. Anna Batistová, Ph.D.

Barbara Gajewská zaměřila svou diplomovou práci na fotografické fondy rodiny Clam-Gallasů původně uložené na hradě Grabštejn. Touto případovou studií otevírá zároveň několik zajímavých širších témat: pohyb mobiliárních fondů historických staveb na pozadí dějinných událostí, problematiku uložení archivních souborů na hradech a zámcích, chybějící koncepční práci s fotografickými fondy a sbírkami v některých institucích a obdobích a dlouhodobé dopady tohoto nedostatku nebo problematiku poznání a rekonstrukce v minulosti uměle rozdělených fondů.

V teoretické části práce se diplomantka věnuje Národnímu památkovému ústavu a mobiliárním fondům a sbírkám v jeho správě, problematice průzkumu fotografických fondů a sbírek a porovnání jejich uložení v objektech NPÚ před jednou dekádou a dnes. V praktických kapitolách pak sleduje státní hrad Grabštejn, jeho stavební vývoj a převody majetkových práv, stopuje jeho mobiliární fondy do různých institucí v České republice a konečně se zaměřuje na vybrané větší soubory z tohoto celku.

Svůj text autorka doprovází tabulkou mapující výskyt fotografických fondů a sbírek v objektech spravovaných NPÚ, výsledky vlastního průzkumu o možnostech a podmínkách uložení těchto souborů na vybraných objektech a reprodukcemi dokumentů souvisejících s poválečným tříděním a odvozem mobiliárních fondů hradu Grabštejn.

Práce Barbary Gajewské vykazuje spolehlivou znalost obecné odborné literatury k problematice péče o fotografické sbírky a seznámení se s literaturou ke konkrétním tématům. Autorka zároveň prozkoumala spektrum dostupných archivních pramenů, pracovala s dalšími informačními zdroji a provedla vlastní měření podmínek uložení sbírky na hradě Grabštejn. Splnila tak základní předpoklady pro vytvoření solidních kořenů své případové

studie. A byť se i dalšímu zpracování dostupných informací věnovala s očividnou pečlivostí, je to právě konečné provedení, kde její práce mírně pokulhává.

Především závěry, ke kterým Gajewská dochází, jsou spíše obecného rázu, a jakoby jen minimálně vycházely z právě provedené případové studie. Jisté pochybnosti mám také o struktuře a zaměření dotazníku, kterým se autorka obracela na správce památkových objektů, a následně o způsobu zpracování došlých odpovědí. Někdy až příliš úzké se zdá zaměření autorky pouze na situaci fotografických fondů a sbírek, bez ohledu na jejich vztah k dalším mobiliárním fondům (toto zaměření je vzhledem ke studovanému oboru pochopitelné, přesto zamrzí).

Sílu předloženého textu pak dále oslabují některé formální nedostatky. Na několika místech autorka zaváhala v konzistenci textu (například na s. 54 a 55 je v popiscích obrázků 19 a 21 jednou císařovna Alžběta, podruhé císařovna Elisabeth – tady možná autorka přebírá nekonzistentní popis i informačního systému?). Otazník visí nad účelností využití poznámkového aparátu (např. pojem stříbrná zrcátka je vysvětlen v poznámce na s. 71, byť se s ním setkáváme už na předchozích stranách, poprvé na s. 60). Obdobně se můžeme ptát, zda by některé části hlavního textu nebyly lépe umístěné v přílohách (struktura dotazníku), nebo po smyslu zobrazení grafu odpovědí na dotazníkovou otázku „Zde prosím vyplňte název Vaší památky“ (s. 97). V soupisu pramenů a literatury chybí u některých záznamů kurziva.

Také po jazykové stránce narazíme na několik zaváhání, ovšem vzhledem k rozsahu textu v pomínutelné míře (na s. 36 opakování slova „ročně“; „jedna z nejvýznamnějších období hradu Grabštejn“, s. 37; „ateliéry (...) pocházející napříč celé Evropě“, s. 57). Z hlediska logického uspořádání mne zarazily dva momenty – jednak rozlišování kategorií „lidé“ a „domorodci“ u popisu námětů fotografií (není množina „domorodci“ podmnožinou množiny „lidé“?); za druhé rozdělení pramenů a literatury – nejsou mezi „ostatními písemnými zdroji“ vlastně především „prameny“? Jakou úlohu zde má kapitola „elektronické zdroje“, a nepopisuje spíše formální podobu použitých pramenů, nežli jejich podstatu?

Přes tyto výhrady ale hodnotím práci Barbary Gajewské jako povedenou, navrhuji celkové hodnocení C, a dovolím si připojit několik námětů k případně rozpravě nad prací.

Náměty k rozpravě:

- Proč diplomantka zaměřila průzkum sbírky fotografie rodiny Clam-Gallasů na hradě Grabštejn na nejstarší fotografie a na fotografie z cesty do Afriky? (s. 51)

- Na s. 54 autorka píše, že všechny sledované negativy jsou na plastové podložce a k její identifikaci by bylo třeba užít destruktivního testu. V kinematografii známe roky, od kterých je možné se setkat u určitých formátů s jinými podložkami než nitrátem celulózy (u 16mm filmu od jeho uvedení na trh v roce 1923, u 35mm filmu od počátku 50. let 20. století). Je možné podobně postupovat u fotografie? Na s. 64 pak Gajewská píše, že už některé negativy jeví známky rozkladu. Je možné identifikovat podložku čichem? (opět vycházím ze zkušenosti s kinematografickými filmy, kde rozklad nitrátu celulózy doprovází odlišný pach než rozklad triacetátu celulózy)
- Podle ilustrací, kterými diplomantka doprovodila text, jsou ve fondech minimálně dvě vizitky císařovny Sisi/Alžběty/Elisabeth. Jak se takové vizitky k rodině Clam-Gallasů a jiným šlechtickým rodinám dostávaly? Při jakých příležitostech? Jakým způsobem?
- S. 64 – prosím o vysvětlení, jaké riziko představuje pro fotografie novodobý nábytek ze dřeva. Předpokládám, že se jedná o naprostou samozřejmost pro restaurátory fotografií, ale jako zástupkyně jiného oboru nevím, o čem je řeč.
- Autorka píše, že výsledky svého průzkumu prezentovala na odborném setkání. Poslala je také zpět kastelánům, kteří se zúčastnili průzkumu?

Navrhované hodnocení: C

V Praze 1. června 2016